

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต
ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสินบน
ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

เทศบาลตำบลนาหนองไผ่
อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์

คำนำ

เหตุการณ์ความเสี่ยงด้านการทุจริตเกิดแล้วจะมีผลกระทบทางลบ ซึ่งปัญหามาจากสาเหตุต่าง ๆ ที่ค้นหาต้นตอที่แท้จริงได้ยาก ความเสี่ยงจึงจำเป็นต้องคิดล่วงหน้าเสมอ การป้องกันการทุจริตคือการแก้ปัญหาการทุจริตที่ยั่งยืน ซึ่งเป็นหน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าส่วนราชการ และเป็นเจตจำนงของทุกองค์กรที่ร่วมต่อต้านการทุจริตทุกรูปแบบอันเป็นวาระเร่งด่วนของรัฐบาล การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมาใช้ในองค์กรจะช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งได้ว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มี การทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิด ความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงการทุจริตมา ใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด เทศบาลตำบลนาหนองไผ่ เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีบทบาทในการขับเคลื่อน หน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือ หนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงาน ของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการ ตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประทุพทุฒิชอบได้ เทศบาลตำบลนาหนองไผ่ จึงได้ดำเนินการ ประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือนแนวทางในการบริหารจัดการความ เสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

สำนักปลัดเทศบาล

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร	๑
กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๑
องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต	๒
ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๒
ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต	๓
วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง	๓
การระบุความเสี่ยง	๓
การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง	๔
เมทริกส์ระดับความเสี่ยง	๔
ตารางการประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดการให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน เทศบาลตำบลนาหนองไผ่	

ประเมินความเสี่ยงการทุจริต

๑. วัตถุประสงค์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริตสามารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กร ได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสม จะช่วยลดความเสี่ยงด้านการทุจริต ตลอดจนการสร้างจิตสำนึกและค่านิยมในการต่อต้านการทุจริตให้แก่บุคลากร ขององค์กรถือเป็นการป้องกันการเกิดการทุจริตในองค์กร ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะ ช่วยให้เป็นหลักประกันในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริตหรือในกรณีที่พบกับการทุจริต ที่ไม่คาดคิดโอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะเป็นความเสียหาย ที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการป้องกันล่วงหน้าไว้โดยให้ เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิบัติงานประจำ ซึ่งไม่ใช่การเพิ่มภาระงานแต่อย่างใด

วัตถุประสงค์หลักของการประเมินความเสี่ยงการทุจริต เพื่อให้หน่วยงานภาครัฐมีมาตรการ ระบบ หรือ แนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริต ซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการ ทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

๒. การบริหารจัดการความเสี่ยงมีความแตกต่างจากการตรวจสอบภายในอย่างไร

การบริหารจัดการความเสี่ยงเป็นการทำงานในลักษณะที่ทุกภาระงานต้องประเมินความเสี่ยงก่อน ปฏิบัติงานทุกครั้ง และแทรกกิจกรรมการตอบโต้ความเสี่ยงไว้ก่อนเริ่มปฏิบัติงานหลักตามภาระงานปกติของการ เฝ้าระวังความเสี่ยงล่วงหน้าจากทุกภาระงานร่วมกันโดยเป็นส่วนหนึ่งของความรับผิดชอบปกติที่มีการรับรู้และ ยอมรับจากผู้ที่เกี่ยวข้อง(ผู้นำส่งงานให้) เป็นลักษณะ Pre-Decision ส่วนการตรวจสอบภายในจะเป็นลักษณะ กำกับติดตามความเสี่ยงเป็นการสอบทาน เป็นลักษณะ Post-Decision

๓. กรอบการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

กรอบตามหลักของ การควบคุมภายในองค์กร ตามมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ (Committee of Sponsoring Organizations ๒๐๑๓) ซึ่งมาตรฐาน COSO เป็นมาตรฐานที่ได้รับการยอมรับมาตั้งแต่เริ่ม ออกประกาศใช้เมื่อปี ๑๙๙๒ สำหรับมาตรฐาน COSO ๒๐๑๓ ประกอบด้วย ๕ องค์ประกอบ ๑๗ หลักการ ดังนี้

องค์ประกอบที่ ๑ สภาพแวดล้อมการควบคุม(Control Environment)

หลักการที่ ๑ องค์กรยึดหลักความซื่อตรงและจริยธรรม

หลักการที่ ๒ คณะกรรมการแสดงออกถึงความรับผิดชอบต่อการกำกับดูแล

หลักการที่ ๓ คณะกรรมการและฝ่ายบริหาร มีอำนาจการสั่งการชัดเจน

หลักการที่ ๔ องค์กร จูงใจ รักษาไว้ และจูงใจพนักงาน

หลักการที่ ๕ องค์กรผลักดันให้ทุกตำแหน่งรับผิดชอบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๒ การประเมินความเสี่ยง(Risk Assessment)

หลักการที่ ๖ กำหนดเป้าหมายชัดเจน

หลักการที่ ๗ ระบุและวิเคราะห์ความเสี่ยงอย่างครอบคลุม

หลักการที่ ๘ พิจารณาโอกาสที่จะเกิดการทุจริต

หลักการที่ ๙ ระบุและประเมินความเปลี่ยนแปลงที่จะกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๓ กิจกรรมการควบคุม(Control Activities)

หลักการที่ ๑๐ ควบคุมความเสี่ยงให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้

หลักการที่ ๑๑ พัฒนาระบบเทคโนโลยีที่ใช้ในการควบคุม

หลักการที่ ๑๒ ควบคุมให้นโยบายสามารถปฏิบัติได้

องค์ประกอบที่ ๔ สารสนเทศและการสื่อสาร(Information and Communication)

หลักการที่ ๑๓ องค์กรข้อมูลที่เกี่ยวข้องและมีคุณภาพ

หลักการที่ ๑๔ มีการสื่อสารข้อมูลภายในองค์กร ให้การควบคุมภายในดำเนินต่อไปได้

หลักการที่ ๑๕ มีการสื่อสารกับหน่วยงานภายนอก ในประเด็นที่อาจกระทบต่อการควบคุมภายใน

องค์ประกอบที่ ๕ กิจกรรมการกำกับติดตามและประเมินผล(Monitoring Activities)

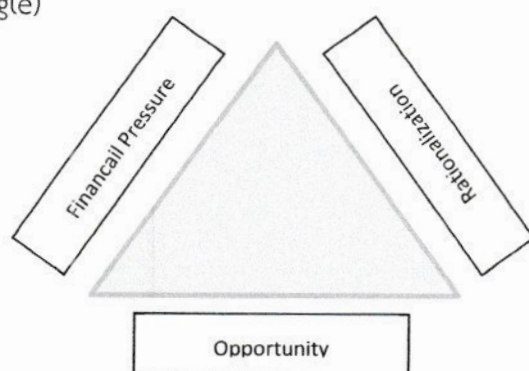
หลักการที่ ๑๖ ติดตามและประเมินผลการควบคุมภายใน

หลักการที่ ๑๗ ประเมินและสื่อสารข้อบกพร่องของการควบคุมภายในทันเวลาและเหมาะสม

ทั้งนี้ องค์ประกอบการควบคุมภายในแต่ละองค์ประกอบและหลักการจะต้อง Present & Function (มีอยู่จริงและนำไปปฏิบัติได้) อีกทั้งทำงานอย่างสอดคล้องและสัมพันธ์กัน จึงจะทำให้การควบคุมภายในมีประสิทธิภาพ

๔. องค์ประกอบที่ทำให้เกิดการทุจริต

องค์ประกอบหรือปัจจัยที่นำไปสู่การทุจริต ประกอบด้วย Pressure/Incentive หรือแรงกดดันหรือแรงจูงใจ Opportunity หรือ โอกาสซึ่งเกิดจากช่องโหว่ของระบบต่าง ๆ คุณภาพการควบคุมกำกับ ควบคุมภายในขององค์กรมีจุดอ่อน และ Rationalization หรือ การหาเหตุผลสนับสนุนการกระทำตามทฤษฎี สามเหลี่ยมการทุจริต (Fraud Triangle)

๕. ขอบเขตประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เทศบาลตำบลโพธิ์กลาง จะแบ่งความเสี่ยงออกเป็น ๓ ด้าน ดังนี้

๕.๑ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณา อนุญาตของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

๕.๒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

๕.๓ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

การพิจารณาอนุมัติ อนุญาต

การใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

การใช้จ่ายงบประมาณ และการบริหารจัดการทรัพยากร

๖. ขั้นตอนการประเมินความเสี่ยงการทุจริต มี ๙ ขั้นตอน ดังนี้

๑. การระบุความเสี่ยง
๒. การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง
๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง
๔. การประเมินการควบคุมความเสี่ยง
๕. แผนบริหารความเสี่ยง
๖. การจัดทำรายงานผลการเฝ้าระวังความเสี่ยง
๗. จัดทำระบบการบริหารความเสี่ยง
๘. การจัดทำรายงานการบริหารความเสี่ยง
๙. การรายงานผลการดำเนินงานตามแผนการบริหารความเสี่ยง

วิธีวิเคราะห์ความเสี่ยง

เป็นการวิเคราะห์โดยเริ่มจากการระบุความเสี่ยงจากกระบวนการต่างๆ อธิบายรูปแบบ พฤติการณ์ เหตุการณ์ความเสี่ยงต่อการทุจริต การวิเคราะห์ระดับความรุนแรงของผลกระทบกับระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง และการกำหนดมาตรการ/กิจกรรม/แนวทางในการป้องกันความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในเทศบาลตำบลโพธิ์กลางที่มีประสิทธิภาพ

๑. การระบุความเสี่ยง (Risk Identification)

ประเมินความเสี่ยงการทุจริตด้าน

☒ ความเสี่ยงการทุจริตที่เกี่ยวข้องกับการพิจารณาอนุมัติ อนุญาต (เฉพาะหน่วยงานที่มีภารกิจให้บริการประชาชนอนุมัติ หรืออนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาต ของทางราชการ พ.ศ. ๒๕๕๘)

☐ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

☒ ความเสี่ยงการทุจริตในความโปร่งใสของการใช้จ่ายงบประมาณและการบริหารจัดการทรัพยากรภาครัฐ

ตารางที่ ๑ ตารางระบุความเสี่ยง (Know Factor และ unknow factor)

โอกาส / ความเสี่ยง	ประเภทความเสี่ยงการทุจริต
- เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนในขั้นตอนอนุญาต เพื่อเร่งรัดให้มีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่ให้ผลประโยชน์จะประวิงเวลาในการดำเนินการ - รับสินบนเพื่อออกใบอนุญาตก่อสร้างโดยเจตนา ไม่ตรวจสอบให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง	การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวก ในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ
- การเรียกรับผลประโยชน์หรือของขวัญของกำนัล จากการบริการตามภารกิจ - รับเงินโดยไม่ออกใบเสร็จให้ถูกต้องกรณีของงาน จัดเก็บรายได้ - เรียกรับประโยชน์โดยการประเมินภาษีให้น้อยลง เพื่อแลกกับสินบน	การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ
- เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับสินบนเพื่อให้ ได้รับการคัดเลือก - การกำหนด คุณสมบัติเฉพาะ ของวัสดุและ ครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้าง โดยรับสินบนเพื่อให้ ผู้ให้สินบนชนะการประมูล	การจัดซื้อจัดจ้าง
เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับทรัพย์สินหรือ ประโยชน์อื่นใดจากผู้อื่น เพื่อให้ได้รับการ แต่งตั้งในตำแหน่ง	การบริหารงานบุคคล

๒.การวิเคราะห์สถานะความเสี่ยง

ความหมายของสถานะความเสี่ยงตามสีไฟจราจร มีรายละเอียด ดังนี้

สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงระดับต่ำ

สถานะสีฟ้า : ความเสี่ยงระดับปานกลาง และสามารถใช้ความรอบคอบระมัดระวังในระหว่างปฏิบัติงาน ตามปกติ ควบคุมดูแลได้

สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงระดับสูง เป็นกระบวนการงานที่มีผู้เกี่ยวข้องหลายคน หลายหน่วยงานภายในองค์กร มีหลาย ขั้นตอน จนยากต่อการควบคุม หรือไม่มีอำนาจควบคุมข้ามหน่วยงาน ตามหน้าที่ปกติ

สถานะสีแดง : ความเสี่ยงระดับสูงมาก เป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก คนที่ไม่รู้จักไม่สามารถตรวจสอบ ได้ชัดเจน ไม่สามารถกำกับติดตามได้อย่างใกล้ชิดหรืออย่างสม่ำเสมอ

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงสถานะความเสี่ยง (แยกตามรายสีไฟจราจร)

โอกาส/ความเสี่ยงการทุจริต	เขียว	ฟ้า	ส้ม	แดง
- เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนในขั้นตอนอนุญาต เพื่อเร่งรัดให้มีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่ให้ผลประโยชน์จะประวิงเวลาในการดำเนินการ - รับสินบนเพื่อออกใบอนุญาตก่อสร้างโดยเจตนา ไม่ตรวจสอบให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อเอื้อ ประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง		✓	✓	
- การเรียกรับผลประโยชน์หรือของขวัญของกำนัลจากการบริการตามภารกิจ - รับเงินโดยไม่ออกใบเสร็จให้ถูกต้องกรณีของงานจัดเก็บรายได้ - เรียกรับประโยชน์โดยการประเมินภาษีให้น้อยลงเพื่อแลกกับสินบน		✓ ✓	✓	
- เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับสินบนเพื่อให้ได้รับการคัดเลือก - การกำหนด คุณลักษณะเฉพาะ ของวัสดุและครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้าง โดยรับสินบนเพื่อให้ผู้ให้สินบนชนะการประมูล			✓	✓
เจ้าหน้าที่เรียกรับ หรือยอมรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้อื่น เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่ง			✓	

๓. เมทริกส์ระดับความเสี่ยง

๓.๑ ระดับความจำเป็นของการเฝ้าระวัง

ระดับ ๓ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริต

ระดับ ๒ หมายถึง เป็นขั้นตอนหลักของกระบวนการและมีความเสี่ยงในการทุจริตที่ไม่สูงมาก

ระดับ ๑ หมายถึง เป็นขั้นตอนรองของกระบวนการ

๓.๒ ระดับความรุนแรงของผลกระทบ

ระดับ ๓ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน ในระดับที่รุนแรง

ระดับ ๒ หมายถึง มีผลกระทบต่อผู้ใช้บริการ/ผู้มีส่วนได้เสีย/หน่วยงานกำกับดูแล/พันธมิตร/เครือข่าย/ทางการเงิน/ ในระดับมาไม่รุนแรง

ระดับ ๑ หมายถึง มีผลกระทบต่อกระบวนการภายใน/การเรียนรู้/องค์ความรู้

การประเมินความเสี่ยงที่อาจเกิดให้/รับสินบนจากการดำเนินงานตามภารกิจของหน่วยงาน
เทศบาลตำบลนาหนองไผ่ อำเภอชุมพลบุรี จังหวัดสุรินทร์ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๘

อันดับ	ประเด็น	เหตุการณ์ความเสี่ยง	ระดับของความเสี่ยง				วิธีการในการบริหารจัดการความเสี่ยง
			ต่ำ	กลาง	สูง	สูงมาก	
๑	การอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติ การอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ	- เจ้าหน้าที่เรียกรับสินบนในขั้นตอนอนุญาต เพื่อเร่งรัดให้มีการดำเนินการอย่างรวดเร็ว ถ้าไม่ให้ผลประโยชน์จะประวิงเวลาในการดำเนินการ - รับสินบนเพื่อออกใบอนุญาตก่อสร้าง โดยเจตนาไม่ตรวจสอบให้ถูกต้องตามระเบียบ กฎหมาย เพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง		✓	✓		๑. มาตรการป้องกันกันการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม ๒. มาตรการป้องกันกันการรับสินบนตามกฎหมายตราว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๓. ตรวจสอบเอกสารให้เป็นไปตามระเบียบ และข้อกฎหมายกำหนด
๒	การใช้อำนาจตามกฎหมาย/การให้บริการตามภารกิจ	- การเรียกรับผลประโยชน์หรือของขวัญของกำนัลจากการบริการตามภารกิจ - รับเงินโดยไม่ออกใบเสร็จให้ถูกต้อง - ระเบียบงานจัดเก็บรายได้ - เรียกรับประโยชน์โดยการประเมินภาษีให้น้อยลง เพื่อแลกกับสินบน	✓	✓			๑. จัดโครงการอบรมเสริมสร้างจริยธรรมและคุณธรรมในการปฏิบัติงาน สร้างจิตสำนึกที่ดีในการทำงาน เช่น กิจกรรม No gift Policy ๒. ผนัรางวัลและรายงานผลการเรียกรับของขวัญหรือของกำนัล

๓	การจัดซื้อจัดจ้าง	- เจ้าหน้าที่เรียกเก็บ หรือยอมรับสินบนเพื่อให้ได้รับการคัดเลือก - การกำหนด คุณลักษณะเฉพาะของวัสดุและครุภัณฑ์ ที่จัดซื้อจัดจ้าง โดยรับสินบนเพื่อให้ผู้ให้สินบนชนะการประมูล			✓	๑. มีการตรวจสอบการจัดซื้อจัดจ้างทุกขั้นตอน ๒. จัดทำมาตรฐานการประกาศการจัดซื้อจัดจ้างหรือการจัดการพัสดุที่ชัดเจน ให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการตรวจสอบ
๔	การบริหารงานบุคคล	เจ้าหน้าที่เรียกเก็บ หรือยอมรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากผู้อื่น เพื่อให้ได้รับการแต่งตั้งในตำแหน่ง			✓	๑. จัดทำประกาศ และขึ้นตอนในการสรรหา บรรจุ แต่งตั้ง และประกาศ ได้รับทราบทั่วกัน ๒. ตรวจสอบและรายงานผลให้ผู้บังคับบัญชาทราบแต่ละขั้นตอน